

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów »Gotowi na 55«: osiągnięcie unijnego celu klimatycznego na 2030 r. w drodze do neutralności klimatycznej”

[COM(2021) 550 final]

(2022/C 275/16)

Sprawozdawcy: **Cilian LOHAN** i **Stefano MALLIA**

Wniosek o konsultację	Komisja Europejska, 13.9.2021
Podstawa prawna	Art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Rolnictwa, Rozwoju Wsi i Środowiska Naturalnego
Data przyjęcia przez sekcję	9.2.2022
Data przyjęcia na sesji plenarnej	24.2.2022
Sesja plenarna nr	567
Wynik głosowania	
(za/przeciw/wstrzymało się)	198/2/6

1. Wnioski i zalecenia

1.1. Dokonując transformacji w kierunku neutralnego dla klimatu społeczeństwa musimy zacząć stosować model prowadzący do świetnie prosperującej gospodarki. Jeśli chcemy, aby UE wiodła prym i aby reszta świata szła w jej ślady, musimy dążyć do ukształtowania jak najlepszego modelu, który będzie sprawiedliwy i zrównoważony gospodarczo, społecznie i pod względem środowiska naturalnego. Przyjęcie modelu, który nie prowadzi do wzrostu opartego na zrównoważonym rozwoju, jedynie odizoluje nas na arenie międzynarodowej, torując drogę innym światowym konkurentom do objęcia przywództwa. Dyplomacja klimatyczna Unii odegra ważną rolę w promowaniu europejskiego podejścia oraz zapewnieniu uczciwej konkurencji między UE a rywalizującymi z nią kontynentami.

1.2. Osiągnięcie zmienionych celów na 2030 r., jak zaproponowano w pakiecie „Gotowi na 55”, będzie miało nierównomierny wpływ na sektory, regiony, społeczności i poszczególne osoby w całej Europie. Aby rozwiązać te obawy, EKES zaleca Komisji Europejskiej przeprowadzenie szczegółowego mapowania i analizy wpływu transformacji na zatrudnienie i umiejętności w różnych krajach, regionach i sektorach, w tym na podwykonawców i łańcuchy wartości niższego szczebla. Ponieważ nie ma jednego uniwersalnego rozwiązania, środki mające na celu pobudzenie transformacji trzeba będzie dostosować do różnych realiów w całej Europie, dążąc do zapewnienia równych warunków działania i uwzględniając różne punkty wyjścia w państwach członkowskich.

1.3. Instytucje UE powinny opracować dodatkowe propozycje w celu uruchomienia ogromnych inwestycji publicznych i prywatnych na szczeblu europejskim i krajowym, aby wesprzeć transformację w tych sektorach i regionach, które czeka radykalna restrukturyzacja pod kątem ograniczenia emisji gazów cieplarnianych. Dlatego EKES jest przekonany, że należy znacznie zwiększyć wielkość i zakres Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji, aby sprostać stojącym przed nimi wyzwaniom.

1.4. EKES wzywa instytucje UE i państwa członkowskie do zaproponowania nowych ram zarządzania, aby móc antycypować zmiany związane z transformacją ekologiczną w świecie pracy i zarządzać nimi. Należy także zachęcać państwa członkowskie do tworzenia trójstronnych komisji sprawiedliwej transformacji, aby umożliwić samorządom regionalnym, partnerom społecznym i organizacjom społeczeństwa obywatelskiego udział w realizacji krajowych i regionalnych planów sprawiedliwej transformacji.

1.5. EKES uważa, że UE powinna dążyć do osiągnięcia celu neutralności klimatycznej (zero emisji gazów cieplarnianych netto), przy jednoczesnym zapewnieniu konkurencyjności i bezpieczeństwa dostaw energii po przystępnych cenach dla przedsiębiorstw i obywateli. Zapewnienie europejskiej konkurencyjności powinno iść w parze z zagwarantowaniem przestrzegania przez konkurentów UE najwyższych norm środowiskowych i społecznych. Wzmocnienie ochrony przed ucieczką emisji w kontekście przywozu z państw trzecich ma zasadnicze znaczenie dla zapewnienia integralności środowiskowej oraz społecznej akceptacji polityki klimatycznej UE.

1.6. Ramy regulacyjne UE muszą gwarantować, że najbardziej konkurencyjne przedsiębiorstwa w nadchodzących dziesięcioleciach będą też liderami w dziedzinie zrównoważonych i niskoemisyjnych modeli biznesowych. Dlatego EKES jest mocno przekonany, że regulacje powinny utorować drogę do rozwoju i wprowadzania na rynek nowych technologii, w tym środków po stronie popytu, w celu tworzenia rynków pionierskich i zachęcania do konsumpcji produktów niskoemisyjnych. Ponadto wszystkie wnioski ustawodawcze przedstawione w ramach pakietu „Gotowi na 55” należy przeanalizować pod kątem konkurencyjności zgodnie z zasadami dotyczącymi celów zrównoważonego rozwoju, tak aby w pełni zrozumieć konsekwencje dla przedsiębiorstw.

1.7. EKES jest zdania, że szczególną uwagę należy zwrócić na te sektory gospodarki, w których znaczny udział mają mikro- oraz małe i średnie przedsiębiorstwa. Mikroprzedsiębiorstwa oraz MSP mają potencjał, aby przyspieszyć innowacje w produktach i rozwiązaniach pozwalających zdekarbonizować gospodarkę europejską.

1.8. Istnieje silna potrzeba zapewnienia spójności polityki, z uznaniem wzajemnych powiązań między kryzysem klimatycznym i kryzysem różnorodności biologicznej. Zmniejszenie zużycia energii i materiałów, zgodnie z zasadami gospodarki o obiegu zamkniętym, będzie uzupełnieniem nowych technologii. Strategie sektorowe i modele finansowania powinny odzwierciedlać założenia pakietu „Gotowi na 55”, na przykład poprzez zapewnienie właścicielom gruntów/zarządcom gruntów/rolnikom rekompensaty za naturalne składowanie dwutlenku węgla w glebie oraz zaprzestanie dotacji szkodliwych dla środowiska.

1.9. Konieczne jest jasne i uczciwe informowanie o kosztach i korzyściach związanych z podjęciem radykalnych i szeroko zakrojonych działań niezbędnych do osiągnięcia neutralności klimatycznej do 2050 r. Zmiany te dotkną wszystkie sektory i regiony, zaś wynikające z nich korzyści mogą pojawić się dopiero po pewnym czasie. Dlatego zapewnienie szerokiego wsparcia będzie wymagało bezprecedensowego poziomu zrozumienia i zaangażowania wszystkich członków społeczeństwa.

2. Uzasadnienie i struktura niniejszej opinii

2.1. Celem niniejszej opinii jest przedstawienie ogólnego punktu widzenia EKES-u na temat pakietu „Gotowi na 55” przedstawionego przez Komisję Europejską 14 grudnia. W opinii podkreślono potrzebę realizowania – w ramach pakietu – sprawiedliwych społecznie, konkurencyjnych i ekologicznych przemian. EKES przygotowuje szczegółowe opinie w odniesieniu do wszystkich odnośnych wniosków legislacyjnych pakietu.

2.2. EKES nalega, by pakiet „Gotowi na 55” był powiązany z oenzykowską Agendą 2030 i celami zrównoważonego rozwoju, które EKES poparł we wcześniejszych opiniach. Cele zrównoważonego rozwoju są szczególnie przydatne, ponieważ mają charakter globalny – obejmują nie tylko pilną kwestię klimatu, która jest głównym elementem pakietu Komisji, ale również inne niezbędne cele w zakresie zrównoważonego rozwoju gospodarczego i społecznego, których osiągnięcie jest niezbędne dla powodzenia pakietu. Niniejsza opinia wpisuje się zatem w założenia trzech głównych celów zrównoważonego rozwoju ONZ.

3. Główne zasady – konkretne uwagi EKES-u dotyczące dokumentu Komisji

Transformacja sprawiedliwa społecznie

3.1. W swej rezolucji dotyczącej Konferencji w sprawie przyszłości Europy EKES proponuje „nową narrację dla Europy, która łączy odległą i niedawną przeszłość Europy z teraźniejszością oraz przedstawia wizję przyszłości opartą na współpracy ponad granicami, wzmacniającą powiązania między narodami Europy i zbudowaną na wartościach solidarności, sprawiedliwości społecznej, współpracy międzypokoleniowej, równości płci, zrównoważonego dobrobytu oraz sprawiedliwej transformacji ekologicznej i cyfrowej. Konieczne jest uzyskanie publicznego poparcia dla tych wartości, aby ponownie przemyśleć nasze modele wzrostu i zarządzania z myślą o ich większej zrównoważoności, zbudować bardziej egalitarne społeczeństwo i umieścić organizacje społeczeństwa obywatelskiego w centrum tej odnowy i odbudowy”⁽¹⁾. EKES jest głęboko przekonany, że dobrze zaplanowane wdrożenie pakietu „Gotowi na 55” przyczyni się do tego, że ta nowa narracja stanie się rzeczywistością.

3.2. EKES stwierdza też, że po kryzysie związanym z COVID-19 należy skoncentrować się na sprawiedliwej i trwałej odbudowie, która utoruje drogę do bardziej integracyjnego społeczeństwa, zapewni długoterminową konkurencyjność i stworzy warunki do współpracy, przy pełnym uwzględnieniu powiązanych ze sobą kryzysów – społecznego, gospodarczego, demokratycznego, demograficznego i klimatycznego – w państwach członkowskich UE, konieczności wdrożenia transformacji ekologicznej i cyfrowej, a także długoterminowych zmian strukturalnych wywołanych

⁽¹⁾ „Nowa narracja dla Europy – Rezolucja EKES-u w sprawie Konferencji w sprawie przyszłości Europy”, punkt 2.1 (Dz.U. C 286 z 16.7.2021, s. 1).

pandemią^(?). Ostatecznym celem UE musi być wzmocnienie naszego modelu społecznej gospodarki rynkowej, w którym zrównoważona, konkurencyjna gospodarka i dobrze rozwinięta polityka społeczna idą ze sobą w parze. W związku z tym realizacja Europejskiego Zielonego Ładu – do którego EKES od samego początku był nastawiony pozytywnie – jest właściwym działaniem. Zielony Ład to nowa europejska strategia na rzecz wzrostu, której centralnymi elementami są dobrobyt, zrównoważony rozwój i sprawiedliwość społeczna. Kluczowe dla pomyślnego rozwoju Europy będzie przeprowadzenie sprawiedliwej transformacji w kierunku neutralnego dla klimatu sposobu życia, wspieranie wysokiej jakości miejsc pracy oraz promowanie zrównoważonej przedsiębiorczości i innowacji, w tym gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki społecznej^(?).

3.3. Pakiet „Gotowi na 55” to punkt wyjścia do zeroemisyjności netto europejskiej gospodarki do 2050 r. Taka transformacja będzie wymagać dogłębnej ponownej oceny naszego sposobu życia, pracy i naszych zachowań. Należy pamiętać o tym, że nie ma rozwiązań uniwersalnych, dlatego środki napędzające transformację muszą być skrojone na miarę, tak aby odzwierciedlać różne okoliczności w Europie, należy też pamiętać o potrzebie stworzenia równych zasad działania oraz o różnych punktach wyjściowych poszczególnych państw członkowskich.

3.4. Osiągnięcie zmienionych celów na 2030 r., jak zaproponowano w pakiecie „Gotowi na 55”, będzie miało nierównomierny wpływ na sektory, regiony, społeczności i poszczególne osoby w całej Europie. Rzeczywiście jasne jest, że szybkie przejście w kierunku zdekarbonizowanej gospodarki będzie wiązać się z ogromnymi wyzwaniami dla obywateli, pracowników, przedsiębiorstw i regionów, szczególnie tych, które są najbardziej uzależnione od energochłonnych sektorów i gałęzi przemysłu. Warto również zauważyć, że państwa członkowskie na peryferiach Unii zmagają się z poważnymi wyzwaniami związanymi z odchodzeniem od emisji dwutlenku węgla. Jeśli nie zajmiemy się wystarczająco tymi wyzwaniami, może to pogłębić nierówności i prowadzić do masowych procesów restrukturyzacyjnych, bezrobocia i likwidacji przemysłu w poszczególnych regionach, środowiskach i na konkretnych obszarach. Może to prowadzić do braku akceptacji społecznej i gwałtownych reakcji politycznych obywateli UE przeciwko strategii realizacji Europejskiego Zielonego Ładu.

3.5. Aby zająć się tymi obawami, EKES wzywa Komisję Europejską do przedstawienia dodatkowych środków politycznych pozwalających wzmocnić społeczny i pracowniczy wymiar Europejskiego Zielonego Ładu. Obecnie wnioski ustawodawcze Komisji mają rzeczywiście na celu realizację ambitnego założenia, jakim jest osiągnięcie celu klimatycznego do 2030 r., co jest absolutnie niezbędne, jednak wnioski te nie zawierają wystarczających środków zapewniających sprawiedliwą transformację dla europejskich pracowników i gospodarstw o niskim przychodzie. Aby można go było zaakceptować ze społecznego punktu widzenia, ambitny cel zaproponowany w pakiecie należy powiązać z równie ambitnym celem społecznym, zgodnie z Deklaracją z Porto, niedawno przyjętą przez Radę UE, Europejskim filarem praw socjalnych i wytycznymi MOP w zakresie sprawiedliwej transformacji.

3.6. Konkretniej rzecz ujmując, EKES wzywa instytucje UE, aby z myślą o wzmocnieniu społecznego wymiaru pakietu:

3.6.1. Przygotowały szczegółowy opis i szczegółową analizę wpływu transformacji na zatrudnienie i umiejętności w różnych krajach, regionach i sektorach, w tym na podwykonawców i sektor przetwórczy. Konieczna jest również analiza wpływu na finanse publiczne, przepływy handlowe i na konsumentów. Taki szczegółowy opis uzupełniłby ogólne wnioski z wcześniejszych ocen skutków przygotowanych przez Komisję i pozwoliłoby na zebranie niezbędnej wiedzy, aby opracowywać adekwatną politykę społeczną, terytorialną i w zakresie zatrudnienia.

3.6.2. Opracowały dodatkowe propozycje pozwalające zmobilizować pokaźne inwestycje publiczne i prywatne na poziomie europejskim i krajowym, aby wspierać transformację w tych sektorach i regionach, które będą wymagać radykalnych przemian w celu ograniczenia ich emisji gazów cieplarnianych. Opowiadając się za takimi inwestycjami, należy również pamiętać o państwach członkowskich, które mają niekorzystną strukturę pod względem ekonomii skali, trudności związane z łącznością i niski potencjał w zakresie redukcji emisji. W tym kontekście należy zasadniczo zwiększyć wielkość i zakres Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji, aby sprostać tym wyzwaniom.

3.6.3. Zadbaly o to, aby krajowe plany w dziedzinie energii i klimatu obejmowały strategię na rzecz sprawiedliwej transformacji. Podczas przeprowadzanej w 2023 r. aktualizacji krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu należy wymagać od państw członkowskich, aby systematycznie określały wyzwania społeczne, których spodziewają się w związku z pakietem „Gotowi na 55”, jak również szczegółowe środki i zasoby, które będą niezbędne, aby nimi zarządzać. Takie strategię sprawiedliwej transformacji będą niezbędne, aby wspierać pracowników w procesie przemian, zadbać o odpowiednie szkolenia, przekwalifikowanie i podwyższanie kwalifikacji, jak również przyczynić się do tworzenia alternatywnych miejsc pracy wysokiej jakości w tych samych regionach. Przy tworzeniu strategii dotyczących umiejętności i aktywizacji rynku pracy należy odpowiednio angażować partnerów społecznych i organizacje społeczeństwa obywatelskiego w ramach dialogu społecznego i platform społeczeństwa obywatelskiego.

^(?) „Nowa narracja dla Europy – Rezolucja EKES-u w sprawie Konferencji w sprawie przyszłości Europy”, punkt 2.1 (Dz.U. C 286 z 16.7.2021, s. 1).

^(?) „Nowa narracja dla Europy – Rezolucja EKES-u w sprawie Konferencji w sprawie przyszłości Europy”, punkt 2.4 (Dz.U. C 286 z 16.7.2021, s. 1).

3.6.4. Proponowały nowe ramy zarządzania, aby przewidywać zmiany związane z zieloną transformacją w świecie pracy i zarządzać nimi. Takie ramy powinny gwarantować pracownikom prawo do informacji i konsultacji w odniesieniu do opracowywania planów sprawiedliwej transformacji w zakładach pracy i konkretnych regionach. W oparciu o egzekwowanie obowiązujących praw ramy te powinny również wzmocnić dialog społeczny, a także szerszy dialog ze społeczeństwem obywatelskim.

3.6.5. Zapewniły odpowiednie zaangażowanie funkcjonujących już struktur europejskiego dialogu społecznego, np. trójstronnego szczytu społecznego ds. wzrostu i zatrudnienia, komitetów sektorowego dialogu społecznego czy europejskich rad zakładowych, w opracowywanie i monitorowanie strategii politycznych w ramach Europejskiego Zielonego Ładu oraz opracowywanie ścieżek transformacji dla ekosystemów przemysłowych i planów odbudowy.

3.6.6. Zachęcały państwa członkowskie do tworzenia trójstronnych komisji sprawiedliwej transformacji, aby umożliwić samorządom regionalnym, partnerom społecznym i organizacjom społeczeństwa obywatelskiego przedkładanie zaleceń i negocjowanie krajowych i regionalnych planów sprawiedliwej transformacji. Wkład państw członkowskich, regionów, partnerów społecznych i społeczeństwa obywatelskiego ma zasadnicze znaczenie dla zapewnienia adekwatnej odpowiedzi i uwiarygodnienia zobowiązania, że nikt nie zostanie pozostawiony w tyle.

3.7. Przyszła polityka klimatyczna będzie miała poważny wpływ na wszystkich obywateli, zwłaszcza jeśli chodzi o mechanizmy ustalania opłat za emisję gazów cieplarnianych. Oczywiście jest, że osiągnięcie celów na 2030 r. będzie wiązało się ze znacznymi kosztami, odczuwalnymi zwłaszcza przez osoby o najniższych dochodach. Trzeba będzie dobrze wyjaśnić konieczność ich poniesienia. Konieczne będzie przyjęcie środków specjalnych/społecznych, aby chronić i wspierać obywateli znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji, ponieważ to właśnie oni zostaną najbardziej dotknięci dodatkowymi kosztami. Środki takie mają kluczowe znaczenie w zadbaniu o poparcie społeczne pozwalające na uporządkowaną transformację.

3.8. EKES przygotował oddzielną opinię, w której z zadowoleniem przyjął utworzenie proponowanego Społecznego Funduszu Klimatycznego w celu złagodzenia negatywnych skutków gospodarczych i społecznych nowego ustalenia opłat za emisję gazów cieplarnianych oraz w celu zapewnienia państwom członkowskim środków finansowych, aby wesprzeć ich działania podejmowane przeciwko społecznym skutkom tego systemu handlu uprawnieniami do emisji dla słabszych pod względem finansowym gospodarstw domowych, mikroprzedsiębiorstw i użytkowników transportu. Nawiązując do tej opinii (TEN/759), EKES wzywa państwa członkowskie do wykorzystania synergii Społecznego Funduszu Klimatycznego z innymi dostępnymi zasobami finansowymi i do wykorzystania go w jak najbardziej efektywny sposób ⁽⁴⁾.

3.9. Jednocześnie EKES zauważa, że mechanizmy rynkowe są w stanie wprowadzić Unię na stabilną ścieżkę ku długofalowym zrównoważonym przemianom zapewniającym rozwój gospodarczy, a jednocześnie równoważącym potrzeby społeczne i środowiskowe w dobie transformacji. Mechanizmom tym muszą towarzyszyć zmiany kulturowe i w zachowaniu oraz systemowe zmiany w działalności sektorów, konieczne jest również powstrzymanie zakłócających równowagę subsydiów ⁽⁵⁾.

3.10. EKES przypomina również, że wielkie wyzwania, przed którymi wszyscy stoimy, oraz głębokie przemiany w naszej gospodarce, w naszym podejściu do przyrody i środowiska oraz w naszym życiu, które są niezbędne dla prawdziwie zrównoważonego świata, dokonają się z powodzeniem tylko wtedy, gdy obywatelki i obywatele, pracownicy oraz ich organizacje będą aktywnie zaangażowani ⁽⁶⁾.

Konkurencyjna transformacja

3.11. Przedsiębiorcy w pełni rozumieją wyzwania związane ze zmianą klimatu i są gotowi do podjęcia wymaganych działań w kierunku osiągnięcia celu ograniczenia emisji CO₂ o 55 %. Sektor prywatny jest gotowy zrobić swoją część, tj. pokaźnie zainwestować w niezbędną infrastrukturę i wymagane technologie oraz stworzyć miejsca pracy wysokiej jakości. Wszystko to wymaga jednak przewidywalnych ram regulacyjnych dotyczących inwestycji. Wszystkie wnioski ustawodawcze przedstawione w ramach pakietu „Gotowi na 55” powinny przejść sprawdzian konkurencyjności zgodnie z zasadami dotyczącymi celów zrównoważonego rozwoju, tak aby dobrze zrozumieć pełen wpływ tych wniosków na przedsiębiorstwa.

3.12. Europejski Zielony Ład stwarza nam unikalną możliwość zbudowania silniejszej i bardziej zrównoważonej przyszłości, zaś przedsiębiorstwa w Europie muszą stać się integralną częścią wszystkich rozwojowych rozwiązań. UE powinna dążyć do celu, jakim jest neutralność klimatyczna (zerowe emisje gazów cieplarnianych netto), przy jednoczesnym zadbaniu o konkurencyjność i bezpieczeństwo dostaw energii w przystępnych cenach dla przedsiębiorstw i obywateli.

⁽⁴⁾ TEN/759 Społeczny Fundusz Klimatyczny, opinia EKES-u przyjęta na posiedzeniu plenarnym w dniach 8–9 grudnia 2021 r., punkty 1.1 i 1.2 (Dz.U. C 152 z 6.4.2022, s. 158).

⁽⁵⁾ Międzynarodowy Fundusz Walutowy dokonał obliczeń dotyczących bezpośrednich i pośrednich dopłat do paliw kopalnych na całym świecie (opublikowano we wrześniu 2021 r.), które to dopłaty wynoszą ok. 6 bln USD rocznie.

⁽⁶⁾ Rezolucja „Wkład Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w program prac Komisji Europejskiej na 2022 r. na podstawie prac grupy ad hoc »Wkład EKES-u w program prac Komisji Europejskiej na 2022 r.«”, punkt 1.5, Dz.U. C 341 z 24.8.2021, s. 1.

3.13. Zapewnienie Europie konkurencyjności powinno iść w parze z zadaniem o to, aby konkurenci – zarówno unijni, jak spoza UE – stosowali się do najwyższych standardów społecznych i środowiskowych. Powinno to również znaleźć odzwierciedlenie w umowach handlowych między UE a państwami trzecimi. Ramy regulacyjne muszą gwarantować, że najbardziej konkurencyjne przedsiębiorstwa w najbliższych dekadach będą wiodły prym w stosowaniu zrównoważonych i niskoemisyjnych modeli biznesowych. Dbałości o konkurencyjność nie należy mylnie interpretować jako wymówki dla działania po linii najmniejszego oporu pod względem standardów ekologicznych na rynku światowym. Ważne jest, by mieć spójną strategię pozwalającą zwiększyć eksport niskoemisyjnych towarów i usług z UE do krajów trzecich.

3.14. Jednak w krótszej perspektywie technologie niskoemisyjne wymagają ogromnych nakładów kapitałowych i – w większości przypadków – związane są z wyższymi finansowymi kosztami operacyjnymi oraz większym ryzykiem technologicznym niż w przypadku rozwiązań tradycyjnych. Należy wspierać wczesnych użytkowników nowych modeli biznesowych, by przyjmowanie innowacyjnych rozwiązań nie tworzyło dla nich niekorzystnych warunków konkurencji. Wsparcie musi być zgodne z zasadami sprawiedliwego dostępu do narzędzi finansowania MŚP i powinno opierać się wyłącznie na celach klimatycznych.

3.15. Aby ułatwić niezbędne masowe inwestowanie w elektryczność zeroemisyjną, konieczna jest widoczność długofalowych sygnałów i instrumentów rynkowych. Jedną z najważniejszych przeszkód na drodze do wdrażania projektów związanych z energią ze źródeł odnawialnych jest długotrwała i złożona procedura uzyskiwania pozwoleń. EKES stanowczo popiera wysiłki Komisji mające na celu usunięcie tej przeszkody.

3.16. Decyzje inwestycyjne mające zapewnić osiągnięcie celów na 2030 r. będą musiały zostać podjęte w najbliższej przyszłości, w okresie trwającej jeszcze odbudowy gospodarki europejskiej po kryzysie gospodarczym wywołanym pandemią COVID-19. Dlatego też znalezienie przez UE właściwej równowagi między Europejskim Zielonym Ładem a Instrumentem na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności ma zasadnicze znaczenie dla pobudzenia inwestycji w przyszłościowe technologie i sposoby działania. Politycy europejscy powinni także upewnić się, że pakiet „Gotowi na 55” i instrument Next Generation EU są wykorzystywane, aby tworzyć nowe miejsca pracy wysokiej jakości i skorzystać z potencjału zatrudnienia w sektorach strategicznych dla ekologicznej transformacji.

3.17. Wnioski ustawodawcze muszą zagwarantować, że obniżenie emisji gazów cieplarnianych będzie następować przez stymulowanie inwestycji w przemiany w Europie. Wzmocniłoby to przywództwo Europy w międzynarodowych negocjacjach na temat zmiany klimatu.

3.18. Polityka przemysłowa UE i poszczególnych państw członkowskich winna zajmować się wyzwaniem powiązanym z wysiłkami dekarbonizacyjnymi. Musimy wspierać przemysł i pracowników w przechodzeniu na gospodarkę niskoemisyjną, w szczególności w sektorach, z którego emisje trudno zredukować, i które borykają się z konkurencją na arenie międzynarodowej, takich jak branże energochłonne czy rolnictwo. Należy zatem wprowadzić środki mające skutecznie przeciwdziałać ryzyku przeniesienia produkcji i importowania towarów energochłonnych. Wobec braku podobnych zobowiązań ze strony państw trzecich, wyższy poziom ambicji Unii w dziedzinie klimatu wymaga intensywniejszego przeciwdziałania ucieczce emisji, nie tylko z myślą o utrzymaniu konkurencyjności przemysłowej i przeciwdziałaniu nieuczciwej konkurencji, ale również dla zapewnienia integralności środowiskowej i społecznej akceptacji polityki klimatycznej UE.

3.19. Jak stwierdzono już wcześniej, w ramach dialogu społecznego należy opracować strategię na rzecz sprawiedliwej transformacji, aby zadbać o odpowiednie przekwalifikowanie pracowników w dotkniętych sektorach, jak również o odpowiednią zmianę pracy. W tym procesie zasadnicze znaczenie ma zagwarantowanie odpowiedniej ochrony socjalnej oraz dobrze funkcjonujących usług publicznych, tak aby wspierać pracowników i towarzyszyć im w przemianach.

3.20. Szczególną uwagę należy również zwrócić na te sektory gospodarki, w których znaczny udział mają MŚP. MŚP potrafią przyspieszać innowacje w zakresie produktów i rozwiązań prowadzących do dekarbonizacji gospodarki europejskiej. Jednocześnie potrzebują one wsparcia w dostępie do technologii, aby zdekarbonizować produkcję, przetwarzanie, regenerację produktów i dystrybucję.

3.21. Choć UE odpowiada za 8 % wszystkich emisji, to słusznie przyjęła rolę przewodnią w podejmowaniu działań, aby gospodarka stała się neutralna klimatycznie do 2050 r. Realizując ten cel, musimy zadbać o opracowanie modelu, który będzie sukcesem i pozwoli przedsiębiorstwom na rozwój i tworzenie miejsc pracy wysokiej jakości, społeczeństwu na dobrobyt, a środowisku na odbudowę. W pełni skuteczny model zagwarantuje UE rolę lidera na świecie, natomiast model, który tylko częściowo odniesie sukces, będzie oznaczać, iż to inne państwa, takie jak Stany Zjednoczone czy Chiny, będą wiodły prym. EKES jest głęboko przekonany, że UE ma znaczącą wiedzę w zakresie technologii, która pozwala Europie grać pierwsze skrzypce w dziedzinie przemysłu w zielonej gospodarce. Działania zewnętrzne UE lub dyplomacja klimatyczna odegrają ważną rolę w promowaniu wysokich norm środowiskowych na rynku światowym.

3.22. Europa musi wykorzystać swoją obecną pozycję lidera w walce ze zmianą klimatu, działając jako katalizator innowacji. Należy jeszcze bardziej zintensyfikować wysiłki i zainwestować większe zasoby we wspieranie programów badań, rozwoju i wdrażania, zarówno na poziomie europejskim, jak i krajowym, bez wyłaniania zwycięzców na zbyt wczesnym etapie, skoro wachlarz technologii i źródeł energii pozwalających wesprzeć transformację w kierunku niskoemisyjnej gospodarki jest szeroki. W tym celu należałoby przeanalizować obecny system finansowania oświaty i badań, aby zaproponować rozwiązania, które pozwoliłyby Europie skuteczniej konkurować z Ameryką i Azją.

3.23. Dostęp do niskoemisyjnych źródeł energii, takich jak elektryczność czy wodór po konkurencyjnych cenach na świecie ma zasadnicze znaczenie dla powodzenia transformacji przemysłu wytwórczego. Wymaga to wspierających ram prawnych oraz terminowego stworzenia odpowiedniej infrastruktury.

3.24. Jak wskazała Międzynarodowa Agencja Energii, większość redukcji emisji CO₂ na świecie do 2030 r. osiągnie się dzięki zastosowaniu technologii dostępnych już dziś. Z kolei w 2050 r. podstawą niemal połowy ograniczeń emisji będą technologie, które w tej chwili znajdują się w fazie demonstracyjnej lub prototypu. W przypadku przemysłu ciężkiego i transportu dalekobieżnego ten udział rozwijanych obecnie technologii w ograniczeniu emisji będzie nawet wyższy. Dlatego zasadnicze znaczenie ma to, aby ustawodawcy wytyczyli drogę do opracowywania i wprowadzania na rynek nowych technologii.

3.25. Przynajmniej w fazie początkowej transformacji niezbędne będą również środki dotyczące popytu, aby stworzyć wiodące rynki i zachęcić do kupowania niskoemisyjnych produktów, gdyż są one zazwyczaj mniej konkurencyjne kosztowo niż te tradycyjne.

3.26. Komitet podkreśla, że transformacja ekologiczna może się udać wyłącznie wówczas, gdy UE będzie dysponować wykwalifikowaną siłą roboczą, dzięki której zachowa swą konkurencyjność. Jednocześnie EKES wzywa Komisję do zaktualizowania już przeprowadzonych ocen skutków pakietu „Gotowi na 55”, aby zawierały one najbardziej aktualne i istotne dane oraz przedstawiały jak najdokładniejszy obraz możliwego oddziaływania.

Transformacja ekologiczna

3.27. Należy zająć się łącznie oboma bliźniaczymi kryzysami – kryzysem klimatycznym i w zakresie różnorodności biologicznej. Rozwiązań klimatycznych, które negatywnie wpływają na różnorodność biologiczną i siedliska, nie można zaakceptować jako części pakietu mającego na celu ograniczenie emisji. Pakiet „Gotowi na 55” musi być powiązany z celami zrównoważonego rozwoju ONZ i spójny ze zobowiązaniami już uzgodnionymi w Agendzie 2030 oraz Europejskim filarze praw socjalnych.

3.28. Dziewięć ograniczeń planety⁽⁷⁾ wskazanych przez naukowców musi stanowić wiodącą zasadę w monitorowaniu wpływu działalności człowieka, polityki gospodarczej oraz działań klimatycznych.

3.29. Odbudowa zasobów przyrodniczych oraz natychmiastowa odbudowa różnorodności biologicznej muszą stanowić część porządku prawnego, aby zagwarantować ekologiczną transformację i stać się sednem opracowywanego prawa UE w zakresie odbudowy zasobów przyrodniczych. Należy zwrócić uwagę na ochronę i utrzymanie istniejących siedlisk cechujących się bogatą bioróżnorodnością.

3.30. Korzystanie z ekosystemów naturalnych, aby wychwytywać i składować dwutlenek węgla, należy powiązać z odpowiednim finansowaniem publicznym w formie subsydiów oraz z nowymi zielonymi modelami biznesowymi. Istotne jest również, aby odpowiedni właściciele lub zarządcy gruntów lub rolnicy byli odbiorcami tych funduszy. Składowanie dwutlenku węgla i ochrona oraz odbudowa różnorodności biologicznej to dobra publiczne. Należy odzwierciedlić tę zasadę w opracowywanej inicjatywie na rzecz rolnictwa regeneratywnego.

Należy pilnie przyjąć wniosek w sprawie dyrektywy o glebach opierający się na opublikowanej nowej strategii ochrony gleb. Skupienie się na glebach ma zasadnicze znaczenie dla różnorodności biologicznej i składowania dwutlenku węgla z wykorzystaniem środowiska naturalnego.

Zadbanie o to, aby transformacja była realizowana dzięki mechanizmom, które promują szeroką akceptację i powszechne poparcie ogółu społeczeństwa

3.31. Istotne jest, aby wspierać obywateli i grupy zainteresowanych podmiotów w mobilizacji i stawianiu się aktywnym ogniwem transformacji ku niskoemisyjnemu społeczeństwu. Strach i obawy związane z wyzwaniem w zakresie transformacji można pokonać, angażując się w dialog z różnego rodzaju zainteresowanymi stronami. Należy uruchomić skoordynowaną inicjatywę dyplomacji klimatycznej, która będzie obejmowała sieć dyplomacji klimatycznej społeczeństwa obywatelskiego.

⁽⁷⁾ <https://www.stockholmresilience.org/research/planetary-boundaries/the-nine-planetary-boundaries.html>

3.32. Państwa członkowskie powinny jasno określić dostosowane do realiów danego państwa krajowe mechanizmy dystrybucji środków ze Społecznego Funduszu Klimatycznego, uwzględniając konsultacje, tak by zagwarantować, że koszty transformacji zostały równomiernie rozłożone, a wsparcie finansowe dociera do tych, którzy go najbardziej potrzebują. EKES ze swą siecią około 100 mln obywateli mógłby odegrać pewną rolę w ułatwianiu kształtowania tych mechanizmów.

3.33. Należy spójnie realizować jasną kampanię komunikacyjną na temat korzyści z ograniczenia zależności od importowanych paliw kopalnych, a także na temat wielostronnych korzyści płynących z budowania społeczeństwa o zerowych emisjach netto, aby zwalczać nieprawdziwą narrację, która podsyca ruchy populistyczne.

3.34. Wdrażanie pakietu „Gotowi na 55” wymaga solidnych struktur zarządzania, które uwzględnią wszystkie zainteresowane podmioty w procesie kształtowania środków dostosowawczych. Należy to uznać za wyzwanie o charakterze międzypokoleniowym i postrzegać jako szansę na zajęcie się brakiem równowagi płci pod względem miejsc pracy, poziomu zarobków i możliwości.

3.35. Istotne jest wyznaczenie jasnego kierunku co do rozłożenia celów. Stanowcze zobowiązania, takie jak te zawarte w prawie o klimacie, powinny wyodrębnić odpowiedzialne podmioty oraz wskazać zakres ich odpowiedzialności, jak również wiążące cele dla każdego sektora ustalone na poziomie krajowym.

3.36. Należy stworzyć przestrzeń informacyjną, w której zostaną wskazane i opisane wszelkie sposoby finansowania przemysłu i MŚP, aby ułatwić uruchomienie funduszy.

Bruksela, dnia 24 lutego 2022 r.

Christa SCHWENG
Przewodnicząca
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
